

Hukuk Fakültesi Dergisi
Ankara Hacı Bayram Veli University
Faculty of Law Review

ISSN: 2651-4141 e-ISSN: 2667-4068
Cilt / Volume 30 Nisan / April 2026 Sayı / No. 2

**AÇIK ALKOLLÜ İÇKİ SATIŞ BELGESİ, GERÇEK KİŞİ
TARAFINDAN İŞLETİLEN TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİNİN
KAPSAMINA DAHİL MİDİR?**

IS OPEN ALCOHOLIC BEVERAGES SALES SHEET INCLUDED IN
SCOPE OF THE TRANSFER OF A COMMERCIAL ENTERPRISE RUN
BY A NATURAL PERSON?

Belin KÖROĞLU ÖLMEZ*

ÖZET

Türk Ticaret Kanunu m. 11/3 uyarınca ticari işletmenin devri; yazılı şekilde yapılan devir sözleşmesinde aksi öngörülmedikçe, malvarlığına dahil olan maddi ve gayrimaddi tüm unsurların bir bütün olarak devredilmesi suretiyle gerçekleştirilir. Ticari işletmenin gayrimaddi malvarlığı unsurları arasında, alacak hakkı başta olmak üzere, fikri ve sınai mülkiyet hakları, ruhsatlar gibi unsurlar bulunur. Bunlardan biri de açık alkollü içki satışı yapılan yerlerde, satış yapılabilmesi için gerekli olan açık alkollü içki satış belgesidir. Söz konusu yerlerin, açık alkollü içki satışı yapabilmesi için işyeri açma ve çalışma ruhsatı tek başına yeterli olmayıp İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu m. 9, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik m. 32/11 ve Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 5/1-d uyarınca açık alkollü içki

* **Dr. Öğr. Üyesi**, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı/GAZİANTEP, **E-Posta:** belinkorogluolmez@gmail.com, **ORCID:** 0000-0002-4071-4484, **DOI:** 10.34246/ahbvuhfd.1888860.

- **Atıf Şekli/Cite As:** Köroğlu Ölmez, Belin, “Açık Alkollü İçki Satış Belgesi, Gerçek Kişi Tarafından İşletilen Ticari İşletmenin Devrinin Kapsamına Dahil midir?”, HBV-HFD, 2026, C. 30, S. 2, s. 1287-1313.
- **İntihal/Plagiarism:** Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir./This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

satış belgesi almaları zorunludur. İlgili belgenin alınabilmesi için aranan şartlar temel olarak; işyerinin, belli kurum ve yerlere olan uzaklık şartını ve fiziksel özelliklerinin ilgili düzenlemelerle aranan kriterleri sağlaması olup satış belgesi sahibinin şahsına yönelik bir şart öngörülmemiştir. Ancak Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 14/4 uyarınca satış belgesinin devri yasaklanmıştır. Bu yasaklama, TTK m. 11/3'e göre bir bütün olarak gerçekleştirilen ticari işletmenin devrinde, devredilen işletmenin faaliyetine aynı şekilde devam etmesini engeller. Zira işyeri açma ve çalışma ruhsatına sahip olunması, ilgili işletmede açık alkollü içki satışı için yeterli değildir. Bu durum ise ticari işletmenin devrinin kapsamının belirlenmesinde aranan, devir kapsamındaki unsurlarla ticari işletmenin faaliyetine devam edebilmesine ilişkin temel şarta aykırılık taşır.

Anahtar Kelimeler: Ticari işletme devri, Açık alkollü içki satış belgesi, İşyeri açma ve çalışma ruhsatı, Devir yasağı, İşletmenin bir bütün olarak devri.

ABSTRACT

According to the Article 11/3 of the Turkish Commercial Code, unless otherwise provided in the written transfer agreement, the transfer of commercial enterprise shall be affected by transferring all tangible and intangible elements in the assets as a whole. The intangible elements of a commercial enterprise include receivables, intellectual and industrial property rights and licenses. One of these elements is open alcoholic beverages sales sheet, which is required to sell open alcoholic beverages in enterprises where such sales are carried out. For such enterprises, a business establishment and operating license is not sufficient to sell open alcoholic beverages. Furthermore, they must have a sales sheet pursuant to Article 9 of the Spirits and Alcoholic Beverages Monopoly Code, Article 32/11 of the Regulation on Business Establishment and Operation Licenses and Article 5/1-d of the Regulation on Procedures and Principles Regarding the Sale and Serving of Tobacco Products and Alcoholic Beverages. The conditions required to obtain the relevant sales sheet are, in essence, compliance with the distance requirement from certain institutions and locations and the fulfillment of the physical conditions of the workplace set out in the relevant regulations, since no personal conditions are required for the holder of the sales sheet. However, according to Article 14/4 of the Regulation on Procedures and Principles Regarding the Sale and Serving of Tobacco Products and Alcoholic Beverages, the transfer of the sales sheet is prohibited. This prohibition prevents the enterprise from continuing its

activities in the same manner where the transfer of commercial enterprise has been made as a whole according to Article 11/3 of the Turkish Commercial Code since the ownership of a business establishment and operating license is not sufficient for the sale of open alcoholic beverages in such enterprises. This situation contradicts the main condition for determining the scope of the transfer of a commercial enterprise, namely the continuation of the activities of the commercial enterprise with the elements included in the transfer.

Keywords: *Commercial enterprise transfer, Open alcoholic beverages sales sheet, Business establishment and operating license, Prohibition to transfer, Transfer of the enterprise as a whole.*

EXTENDED ABSTRACT

According to the Article 11/1 of the Turkish Commercial Code, a commercial enterprise is an enterprise which aims to generate income exceeding the tradesman activity limit and carries out its activities continuously and independently. In this context, a restaurant, bar, tavern, or club run by a natural person that sells open alcoholic beverages may be accepted as a commercial enterprise. The assets of a commercial enterprise constitute a whole consisting of tangible and intangible elements. Tangible elements can be classified as fixed assets and circulating assets. Fixed assets refer to the elements allocated to the commercial enterprise and existed in the enterprise during its activities. Such elements include immovables, movables, machines and vehicles. Meanwhile, circulating assets refer to the elements that are also allocated to the commercial enterprise but move in and out during its activities. These elements may include raw materials, products and cash. Intangible elements, on the other hand, refer to receivables, intellectual and industrial property rights, trademark rights, trade name and licenses. The assets of a restaurant, bar, tavern, or club may include fridges, ovens, glasses, cutlery, plates, raw material such as beverages and food supply and products in terms of tangible elements, whereas intangible elements of such an enterprise include the receivables, trademark, trade name of the merchant and licenses such as the business establishment and operating license in particular. Since these places may sell open alcoholic beverages only with a business establishment and operating license pursuant to Article 32/11 of the Regulation on Business Establishment and Operation Licenses, they also need to obtain an open alcoholic beverages sales sheet stipulated in Article 9 of the Spirits and Alcoholic Beverages Monopoly Code and Article 5-1/d of the Regulation on Procedures and Principles Regarding the Sale and Serving of

Tobacco Products and Alcoholic Beverages. Within the scope of the relevant provisions, the conditions for obtaining an open alcoholic beverages sales sheet are mainly determined as maintaining a certain distance between the enterprise and specific places such as educational or religious buildings and ensuring that the physical and structural characteristics of the enterprise comply with those stipulated in the regulations. Beside these conditions, no personal requirement is provided for the holder of the sales sheet.

While transferring a commercial enterprise in scope of Article 11/3 of Turkish Commercial Code, the enterprise is transferred as a whole with all its assets unless otherwise is provided in the written transfer agreement. As a result, the transfer of a restaurant, bar, tavern, or club that sells open alcoholic beverages includes the transfer of open alcoholic beverages sales sheet. The main basis for determining the scope of the transfer is that the enterprise continues its activities with the elements included in the transfer. However, Article 14/4 of the Regulation on Procedures and Principles Regarding the Sale and Serving of Tobacco Products and Alcoholic Beverages prohibits the transfer of the sales sheet. On the other hand, pursuant to Article 35 of the Spirits and Alcoholic Beverages Monopoly Code, the transfer of a business establishment and operating license is possible with the permission of the authorized institution. Since the main purpose of enterprises such as restaurants, bars, taverns, or clubs is to sell alcoholic beverages to the consumers, the transfer of such enterprises without the sales sheet prevents them from maintaining their activities in the same or similar manner. Therefore, the transfer of such enterprises would not fulfill the main basis of the commercial enterprise transfer stipulated in Article 11/3 of the Turkish Commercial Code. Furthermore, an open alcoholic beverages sales sheet constitutes a right to property under Article 35 of Constitution. According to this provision, any restriction on the right to property must be introduced by law and in view of public interest. Therefore, stipulating the prohibition of the transfer of the sales sheet in a regulation is also contrary to Article 35 of the Constitution.

GİRİŞ

Bir malvarlığı veya işletmenin devrine ilişkin genel düzenleme Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 202’de yer almakta olup ticari işletme devri ise özel olarak Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 11/3’te hüküm altına alınmıştır. Bu iki düzenlemenin uygulama alanları, devre konu edilen işletmenin niteliğine göre belirlenir. Nitekim ticari işletme olmayan bir işletmenin devri, özel hüküm olan TTK m. 11/3’e göre değil; genel hüküm olan TBK m. 202’ye

göre gerçekleştirilir¹.

TTK m. 11/3 uyarınca “*Ticari işletme, içerdiği malvarlığı unsurlarının devri için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın bir bütün hâlinde devredilebilir ve diğer hukuki işlemlere konu olabilir. Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerdiği kabul olunur. Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün hâlinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.*” TBK m. 202 ise bir malvarlığı veya işletmenin aktif ve pasifleriyle birlikte devralınması halinde borçlardan doğan sorumluluğa ilişkin genel düzenleme içerir. Ticari işletmenin devri sırasında mevcut olan borçlara dair sorumluluk rejimine TTK m. 11/3’te yer verilmemiştir. Ancak TTK’da özel hüküm bulunmayan hallerde genel hükümlere gidileceği göz önünde bulundurulduğunda, TBK m. 202/2’de yer alan iki yıllık müteselsil sorumluluk rejimi, ticari işletmenin devrinde de uygulanır.

Gerçek kişi tarafından işletilen ve açık alkollü içki satışı yapılan restoran, meyhane, bar, gazino gibi yerler; şartlarını sağladıkları sürece birer ticari işletmedir. Nitekim TTK m. 11/1 uyarınca bir ticari işletmenin varlığından söz edebilmek için esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı amaçlayan, devamlı ve bağımsız faaliyetin yürütüldüğü bir ticari organizasyon gereklidir. Bu kapsamda açık alkollü içki satışı yapılan bu gibi yerlerin, ticari işletme için aranan şartları taşıdığı görünür. Bu işletmelerin malvarlığı unsurları ise çok çeşitli olabilir. Örneğin; bir barın mutfağında bulunan buzdolapları, bulaşık makinaları, servis kısmında bulunan bardaklar, masalar ve sandalyeler, satışa sunulan alkollü içkiler, barın bulunduğu taşınmaza dair kiracılık hakkı, bara ait internet alan adı, tescil edilmiş marka, alacak hakları ve ruhsatlar. Bir ticari işletmede, açık alkollü içki satışı yapılabilmesi için aranan şartlar özel olarak İspirto ve İspirtolu İçkiler İhisarı Kanunu (İspirtolu İçkiler Kanunu) ile buna dayanılarak çıkarılan Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’te (Satış Yönetmeliği) hüküm altına alınmıştır. Buna

¹ TBK m. 202’nin kapsamına tüm işletmelerin girdiğine dair bkz. Bahtiyar, s. 3891; Bozkurt, s. 65; Çelikboya, s. 245; Erdem, s. 993-994; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 179. Ticaret siciline tescil edilmiş ticari işletmelerin devri bakımından TTK m. 11/3, bunun dışında kalan hallerde ve genel hüküm olarak ise TBK m. 202 uygulama alanı bulacaktır; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 136; Bozer/Göle, s. 26. Benzer şekilde bkz. Çınar, s. 48; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 180.

göre gerçek kişinin, ilgili ticari işletme nezdinde almış olduğu açık alkollü içki satış belgesi² ve işyeri açma ve çalışma ruhsatı da sahibi bakımından hak yaratan malvarlığı unsurlarındandır.

Bahsi geçen ticari işletmenin devri halinde, TTK m. 11/3 uyarınca bir bütün halinde gerçekleştirilecek devrin kapsamına açık alkollü içki satış belgesinin dahil edilip edilemeyeceği ise söz konusu belgeye ilişkin öngörülen düzenlemeler de dikkate alınarak belirlenmelidir.

I. TİCARİ İŞLETME DEVRİNİN KAPSAMI

TTK m. 11/3 uyarınca aksi öngörülmedikçe ticari işletme devrinin kapsamı; ticari işletmenin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikri mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerir. Buna göre; ticari işletme bir bütün halinde devredilebilecek olup ticari işletmenin devri, aktif ve pasifleriyle birlikte tüm malvarlığı unsurlarını kapsar. Ticaret Sicil Yönetmeliği (TSY) m. 133'te ise TTK m. 11'e atıf yapılmakla birlikte; ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşmenin, işletmenin bir bütün olarak devredildiğine dair beyanı ve varsa devrin dışında bırakılan unsurları içermesi gerektiği düzenlenmiştir.

A. Ticari İşletmenin Malvarlığı Unsurları

Ticari işletmenin malvarlığına dahil olan unsurlar temel olarak; maddi ve gayri maddi mallar şeklinde iki ayrı grupta incelenebilir³. Maddi varlığı unsurları altında duran malvarlığı ve dönen malvarlığı, gayri maddi malvarlığı unsurları altında ise ticaret unvanı, işletme değeri ve haklar⁴ yer alır⁵. Duran malvarlığı; ticari işletmeye özgülenmiş ve işletmenin faaliyeti süresince

² Satış Yönetmeliği m. 5/1-d uyarınca; piyasaya arz ambalajı açılmak suretiyle açık alkollü içkilerin satışını ve sunumunu yapabilmek için alınması gereken belge, açık alkollü içki satış belgesidir.

³ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 122; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 171. İşletmede bulunan taşınır ve taşınmazlar maddi malvarlığı iken ticaret unvanı, işletme adı, fikri ve sınai haklar gayri maddi malvarlığı unsurlarını oluşturur; Bozkurt, s. 47; Kayıhan, s. 66-67; Poroy/Yasaman, s. 59. Müşteri çevresi, işletme değeri olarak bir gayri maddi malvarlığı unsurudur; Aydın/Kaplan/Şen Kalyon, s. 240. Haklar ve müşteri çevresi bakımından aynı yönde bkz. Erdem, s. 1008. *Bozer/Göle* ise ticari işletmenin malvarlığını; duran malvarlığı, diğer malvarlığı ve haklar olarak sınıflandırmaktadır, s. 24-25.

⁴ Erdem, s. 1008; Poroy/Yasaman, s. 59.

⁵ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 123; Kayıhan, s. 66-67; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 171.

işletmede mevcut bulunan unsurları ifade eder⁶. Örneğin; gerçek kişi tacir tarafından işletilen restoran, meyhane veya barın faaliyet gösterdiği ve kişinin maliki olduğu bina, depo gibi taşınmazlar, mutfağında kullanılan beyaz eşya ve diğer mutfak eşyaları gibi taşınırlar, paket servislerinde kullanılmak üzere restorana özgülenmiş motosiklet veya araçlar gibi⁷. Dönen malvarlığı ise ticari işletmenin faaliyeti devam ettiği sürece, işletme malvarlığına giren ve çıkan, ancak malvarlığında sabit olarak mevcut olmayan unsurlardır. Örneğin; gerçek kişi tarafından işletilen restoran, meyhane veya barda sunulacak ürünlerin hazırlanması için kullanılan gıda hammaddeleri, bu hammaddelerin kullanılması ile üretilen ve tüketilen mamul ürünler, satışa sunulan alkollü içkiler, kasasında bulunan nakit gibi⁸. Malvarlığına dahil olan haklardan en temeli alacak hakkı olmakla birlikte bu haklar, çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilir. Örneğin; restoran, meyhane veya barın faaliyetinin sürdürüldüğü taşınmaza ilişkin kiracılık hakkı, uzun süredir aynı müşteri çevresi ve/veya bölgede faaliyet göstermesi sonucu sahip olunan müşteri çevresi, ticari itibar, tescil edilmiş bir marka, patent veya eserden doğan fikri ve sınai mülkiyet hakları, ticaret unvanı, kullanılan internet alan adı, kişinin sahibi olduğu işyeri açma ve çalışma ruhsatı, restoran, meyhane veya barın açık alkollü içki satışı yapabilmesi için alınması zorunlu olan açık alkollü içki satış belgesi gibi⁹.

B. Ticari İşletmenin Bütün Olarak Devri

Ticari işletmenin bir bütün halinde devrinden anlaşılması gereken, işletmenin aktif ve pasifleriyle, bir diğer deyişle alacak ve borçlarıyla birlikte devredilmesidir. Doktrindeki hâkim görüş; devreden ve devralan arasında yapılan ve işletmenin yalnızca aktiflerinin devralana geçeceği, ancak işletmenin pasiflerinden (borçlarından) yalnızca devreden sorumlu olacağına dair sözleşmenin geçersiz olduğu yönündedir¹⁰. Doktrindeki bir başka görüşe göre

⁶ Aydın/Kaplan/Şen Kalyon, s. 239; Demir, s. 109; Kayıhan, s. 66; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 171.

⁷ Arkan, s. 32; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 123, dn. 187; Bozer/Göle, s. 25; Gürbüz Usluel, s. 151; Kayıhan, s. 66; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 171.

⁸ Arkan, s. 65; Bozer/Göle, s. 25; Demir, s. 109; Kayıhan, s. 66; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 171. Hammadde ve mamul maddeleri duran malvarlığı unsurlarıdır, Aydın/Kaplan/Şen Kalyon, s. 239. Bunların, duran malvarlığının dışında maddi unsurlar olduğuna ilişkin bkz. Bozkurt, s. 47.

⁹ Bozer/Göle, s. 25; Kayıhan, s. 67-68. Marka, patent, izin ve lisanslar, duran malvarlığı unsurlarıdır, Demir, s. 109. İdare tarafından verilen ruhsat ve izin belgelerinin, idarenin yararlandırıcı işlemi olduğuna ilişkin bkz. Günday, s. 132. Benzer şekilde bkz. Gözler, Cilt I, s. 793.

¹⁰ Arkan, s. 42-43; Bozer/Göle, s. 33; Poroy/Yasaman, s. 64-65, 67. TTK ve TSY'de pasiflerin

ise ticari işletmenin pasifleri olmaksızın devri halinde devir bedelinin daha yüksek olacağı, devreden devralanla birlikte sorumluluğu devam ettiğinden alacaklılar bakımından zararlı bir durumun oluşmayacağı ve TBK m. 202'nin emredici niteliğinin bulunmadığından hareketle yalnızca aktiflerin devrini öngören bir ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşme geçerlidir¹¹.

Ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşmenin kapsamı belirlenirken; devirden sonra üçüncü kişilere karşı sorumluluk rejimi de göz önünde bulundurulmalıdır. TTK m. 11/3'te bu konuda bir düzenleme bulunmadığından uygulanacak olan hüküm, TBK m. 202/2'dir. TBK m. 202/2 uyarınca; devreden, devralanla birlikte, ticari işletmenin devrinden önce doğan borçlardan iki yıl süreyle müteselsil olarak sorumludur. Bu süre; muaccel borçlar için devrin ilan veya bildiriminden, müeccel borçlar için ise muacceliyet tarihinden itibaren işlemeye başlar. Ticari işletmenin borçlarından dolayı sorumluluk rejimine ilişkin bu düzenleme, işletmenin devri kapsamında yer alan borçların üstlenilmesi için onayı aranmayan alacaklıları korumayı hedefler. Bu nedenle devreden veya devralanın, devirden önce doğan borçlardan sorumlu olmadığına dair savunmayı, alacaklıya yöneltmesi mümkün değildir. Ancak devreden ve devralan taraf, alacaklı üçüncü kişiye karşı müteselsil sorumlu iken; borçlardan sorumluluk için kendi içlerinde ayrı bir sistem öngörmüş olabilirler. Bu durumda alacaklıya karşı borçtan sorumlu olmadığına ilişkin bir savunma ileri süremeyecek olan devreden veya devralan, alacaklıya borcun tamamını ödedikten sonra, kendi iç ilişkilerindeki sorumluluk oranınca diğerine rücu edebilir. Bu nedenlerle, devreden ve devralanın müteselsil sorumluluğuna aykırı hükümler içeren ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşmenin kesin hükümsüz sayılması yerine, bu şekildeki bir sözleşmenin üçüncü kişilere karşı hüküm ve sonuç ifade etmeyeceği, ancak sözleşmenin

---

devrin kapsamı dışında bırakılamayacağına dair bir hüküm olmamasına karşın ticari işletmenin bir bütün olarak devredileceği göz önünde bulundurulduğunda pasiflerin de bu bütüne dahil olduğuna ilişkin bkz. Erdem, s. 1014. Benzer şekilde bkz. Bozkurt, s. 84. Yalnızca aktiflerin devralana geçeceğine ilişkin hüküm geçersiz olmakla birlikte ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşmenin geçerli olması gerektiğine ilişkin bkz. Bahtiyar, s. 3892; Çınar, s. 154.

¹¹ Çelikboya, s. 289-291; Demir, s. 110; Kahraman, s. 592, 615-616; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 183-184. Alacaklılarına başkaca bir teminat sağlanması halinde yalnızca aktiflerin devrini içeren ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşmenin bir bütün olarak geçerli olacağına; aksi halde sadece pasiflerin devredilmeyeceğine dair sözleşme hükmü geçersiz kılınarak ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşmenin ayakta tutulması gerektiğine ilişkin bkz. Aydın/Kaplan/Şen Kalyon, s. 232. *Ayhan/Çağlar/Özdamar* ise ancak alacaklıların rızası ile işletmenin pasiflerinin tamamı veya bir kısmının devrin kapsamı dışında bırakılabileceğini ileri sürmüştür, s. 144-145.

tarafları arasında ileri sürülebileceğinin kabulü gerekir¹².

C. Ticari İşletme Devrinin Kapsamının Belirlenmesi

TTK m. 11/3 uyarınca aksi öngörülmedikçe ticari işletmenin bir bütün halinde devri ile işletmenin tüm malvarlığı unsurları devredilmiş olur. İlgili fıkra metninde yer alan “aksi öngörülmedikçe” ifadesinden hareketle; ticari işletme devrine ilişkin düzenlemelere aykırı bir hükmün yer almadığı devir sözleşmesinin, ticari işletmenin tüm malvarlığı unsurlarına yönelik olduğu anlaşılır. Malvarlığı unsurlarının bir veya birkaçının devrin kapsamı dışında bırakılmak istenmesi halinde, bu hususların devir sözleşmesine açıkça yazılması gerekir. Nitekim TTK m. 11/3’teki “aksi öngörülmedikçe” ifadesi ile genel olarak hüküm altına alınan ticari işletme devrinin kapsamı; TSY m. 133/2’de, devrin dışında bırakılan unsurların devir sözleşmesinde yer alması gerektiğine ilişkin düzenleme ile açıkça belirlenmiştir. Ticari işletme devrinin bir bütün olarak gerçekleştirilebilmesi için devrin kapsamı içerisinde yer alması gereken unsurların tek tek sayılması yoluna gidilmemiş, yalnızca kapsam dışında bırakılan unsurların yazılmasının yeterli olduğu öngörülmüştür. Öyle ki ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşmede, devre dahil edilen unsurların ayrıca belirtilmesi gerekmiyip devrin kapsamı dışında bırakılmamış her unsurun, devre dahil olduğu kabul edilir.

Buna ek olarak, taraflarca ticari işletmenin devri kapsamı dışında bırakılamayacak unsurlar bakımından da mevzuatta herhangi bir sınırlama yoktur¹³. Bu nedenle taraflar, ticari işletmenin malvarlığına dahil unsurlardan herhangi birini devrin kapsamında bırakabilecekleri gibi; yalnızca belli başlı bazı unsurları içeren bir devir sözleşmesi de yapabilirler. Burada dikkat edilmesi gereken ilk husus, devrin kapsamı içinde tutulan unsurların, ticari işletmenin faaliyetinin devamlılığı için yeterli olmasıdır¹⁴. Asgari düzeyde faaliyetin devamlılığı sağlandıktan sonra diğer unsurların devrin kapsamı dışında bırakılması önünde bir engel yoktur. Dikkat edilmesi gereken ikinci husus ise

¹² Aynı yönde bkz. Arkan, s. 46; Çelikboya, s. 322-323; Kayıhan, s. 68, 72-73; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 189. Erdem, alacaklılara ilan veya bildirim yapılması kaydıyla bazı borçların sınırlandırılabilceğini belirtmiştir, s. 1014.

¹³ Gayri maddi unsurların devrin kapsamı dışında bırakılamayacağına ilişkin bkz. Erdem, s. 1010. Ticaret unvanı, marka ve taşınmazların devrin kapsamı dışında bırakılmasının ticari işletmenin bütünlüğünü bozacağına dair bkz. Poroy/Yasaman, s. 62.

¹⁴ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 142-143; Bahtiyar, s. 3892; Çelikboya, s. 133; Çınar, s. 133; Erdem, s. 1010; Poroy/Yasaman, s. 61-62; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 182. Devrin kapsamı dışında tutulacak unsurlar, ticari işletmenin bütünlüğünü bozmamalıdır, Tekinalp, s. 13.

TTK m. 49/1 uyarınca ticaret unvanının tek başına devredilemeyeceğidir. Buna göre ticari işletmenin devri, yalnızca ticaret unvanının devredilmesi şeklinde gerçekleşmeyecek olup ticari işletmenin faaliyetinin devamlılığı sağlandığı sürece, ticaret unvanı da dahil olmak üzere diğer malvarlığı unsurlarının devrin kapsamı dışında bırakılması mümkündür.

II. TİCARİ İŞLETME DEVRİNİN ŞEKLİ

TTK m. 11/3, c. 2 uyarınca; aksi öngörülmedikçe ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşmenin, ticari işletmeye dahil tüm malvarlığı unsurlarını içerdiği kabul edilmiş olup aynı maddenin son cümlesinde yer alan “*Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün hâlinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.*” ifadesi gereği ticari işletme devri, yazılı şekilde yapılan sözleşme ile gerçekleştirilir. Nitekim TSY m. 133/2’de de ticari işletme devrinin, sözleşmenin içermesi gereken asgari unsurların da belirtilmesi suretiyle, yazılı bir sözleşme ile yapılacağı hüküm altına alınmıştır. İlgili madde metinlerinde geçen yazılılık şartı, bir geçerlilik şartıdır. Borçlar hukukuna hâkim olan şekil serbestisi kuralının bir istinası olarak TBK m. 12/2 uyarınca, bir sözleşme için Kanunda öngörülen şekil şartı bir geçerlilik şekli olup aksi öngörülmedikçe bu şarta uymaksızın yapılan sözleşmeler kesin olarak geçersizdir.

Ticari işletme devrinin tek bir yazılı sözleşme ile yapılabilmesi, işletmeye dahil olan malvarlığı unsurlarına ilişkin her bir unsur bakımından aranan özel devir şartları gerçekleştirilmeksizin bu unsurların devrine imkân tanır. Öyle ki TTK m. 11/3, c. 1’de hüküm altına alındığı üzere ticari işletme, içerdiği malvarlığı unsurları için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın bir bütün halinde devredilebilir. TSY m. 133/2’de ise yazılı devir sözleşmesinde yer alması gereken unsurlar; tarafların adı ve soyadı veya unvanı ile tebligat adresi, ticari işletmenin sözleşme dışında bırakılan unsurları, ticari işletmenin bir bütün olarak ve devamlılığını sağlayacak şekilde devredildiğine ilişkin şartsız beyan ile ticari işletmenin satış fiyatı ve ödeme şartları olarak sayılmıştır. Sözleşmenin içeriğine ilişkin bu unsurlardan hareketle, ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşmede aksi belirtilmedikçe, ticari işletmenin malvarlığına dair tüm unsurların tek bir sözleşme ile devredilmesi mümkündür. Yukarıda belirtildiği üzere ticari işletmeye dahil malvarlığı unsurları çok çeşitli olup bu unsurların bazıları, kendilerine ilişkin düzenlemelerde özel devir şartlarına tabi kılınmıştır. Örneğin, Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 706/1 uyarınca bir taşınmazın devrine ilişkin

sözleşmenin resmi yazılı şekilde yapılması gerekir¹⁵. TBK m. 184 uyarınca yazılı şekle tabi olan alacağın devrinde borçlunun rızası aranmazken iken; m. 196 uyarınca borcun üstlenilmesinin geçerli olabilmesi için ayrıca alacaklının borcun üstlenilmesini kabul etmesi gerekir¹⁶. Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK) m. 148/4 uyarınca sınai mülkiyet haklarının devrine ilişkin sözleşmeler ise yazılı şekilde yapıldıktan sonra noter tarafından onaylanmış olmalıdır¹⁷. Ancak ticari işletme devri ile farklı malvarlığı unsurları bakımından aranan özel devir şartlarının gerçekleştirilmesine gerek olmaksızın, yapılacak tek bir yazılı sözleşme ile tüm unsurların devri mümkün kılınmıştır.

Ticari işletme devrinin üçüncü kişiler bakımından hüküm ve sonuç ifade edebilmesi için sözleşmenin yazılı şekilde yapılması yeterli olmayıp ayrıca bu sözleşmenin, ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerekir. TTK m. 11/3'te ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşmenin ticaret siciline tescil ve ilan edileceği; TSY m. 133/3'te ise söz konusu devrin, ancak ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi ile hüküm ifade edeceği öngörülmüştür. Ticaret siciline tescil, kural olarak bildirici etkiye sahip iken; özel olarak düzenlenen işlemler bakımından tescilin kurucu etki göstermesi mümkündür. Bu özel düzenlemelerden biri de ticari işletme devridir. Nitekim TSY m. 133/3'te belirtildiği üzere ticari işletmenin devrinin geçerli bir şekilde hüküm ve sonuç ifade edebilmesi için ticaret siciline tescil ve ilanı zorunludur¹⁸. Ticaret siciline yapılan bu tescil ile birlikte ticari işletmeye dahil malvarlığı unsurları üzerindeki hak sahibi değişmekte olup ticari işletmenin devrine ilişkin sözleşme kapsamında ayrıca gerçekleştirilmeyen tasarruf işlemlerine konu malvarlığı unsurları bakımından kayıtlı oldukları sicillerde değişiklik yapılması gerekir.

¹⁵ TTK m. 11/3 ile taşınmazların tescilsiz iktisabı mümkündür; Arkan, s. 43; Çelikboya, s. 197; Erdem, s. 997; Gürbüz Usluel, s. 151; Poroy/Yasaman, s. 71; Tekinalp, s. 12; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 186. Aynı yönde bkz. Kahraman, s. 594, 603.

¹⁶ TBK m. 202 ile bunun istisnasının öngörüldüğüne ilişkin bkz. Arkan, s. 45-46; Bahtiyar, s. 3892; Demir, s. 109; Şener, s. 22; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 188. Benzer şekilde bkz. Kahraman, s. 606.

¹⁷ 2017'de yürürlüğe giren SMK, TTK'ya göre yeni tarihli bir özel kanundur. Ancak sınai mülkiyet haklarının devrine ilişkin m. 148/2'de, bu hakların işletmeden bağımsız olarak da devredilebileceği göz önünde bulundurulduğunda, ilgili maddenin 4'üncü fıkrasında öngörülen nitelikli yazılı şekil şartının sınai mülkiyet haklarının tek başına devrine ilişkin sözleşmelere özgü olduğu düşünülebilir.

¹⁸ Tescilin kurucu etkiye sahip olduğuna ilişkin bkz. Arkan, s. 274; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 155; Bozer/Göle, s. 27; Bozkurt, s. 79; Çelikboya, s. 164; Demir, s. 114; Erdem, s. 1001; Kahraman, s. 598; Poroy/Yasaman, s. 69; Şener, s. 21; Tekinalp, s. 13; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 186. Aksi yönde bkz. Akay, s. 170; Bahtiyar, s. 3897; Bağcı, s. 138-139; Kayıhan, s. 71.

TSY m. 135/5 ve Şirketlerde Yapı Değişikliği ve Aynı Sermaye Konulmasında Siciller Arası İşbirliğine İlişkin Tebliğ m. 4/3 uyarınca ticari işletme devrinin tescil edildiği ticaret sicil müdürlüğü, tescil ile eş zamanlı olarak, ilgili malvarlığı unsurlarının kayıtlı olduğu sicillere durumu bildirir ve söz konusu unsurlar, bu sicillerde ticari işletmeyi devralan adına tescil edilir¹⁹.

III. AÇIK ALKOLLÜ İÇKİ SATIŞ BELGESİ

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik (Ruhsat Yönetmeliği) m. 4/1-g uyarınca; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler, umuma açık istirahat ve eğlence yeri olarak adlandırılmıştır²⁰. Bu yerlerin açılabilmesi ve faaliyette bulunabilmesi için işyeri açma ve çalışma ruhsatının bulunması gerekir. Ruhsat Yönetmeliği m. 32/2'ye göre bu ruhsat, umuma açık istirahat ve eğlence yeri belediye sınırları ve mücavir alan sınırları içindeyse belediye; bu alanlar dışında ise il özel idaresi tarafından verilir. Ancak ilgili maddenin 11'inci fıkrası gereğince; açıkta alkollü içki satışı ve sunumu yapılan iş yerleri için öncelikle kesinleşmemiş ruhsat düzenlenecek olup bu yerler bir ay içerisinde, açık alkollü içkilerin satışının ve sunumunun yapılabilmesi için gerekli olan açık alkollü içki satış belgesini almalıdır. Söz konusu belgenin yetkili idareye süresinde ibrazı ile idare tarafından verilen ruhsat kesinleşmiş olur. Buna göre; bir ticari işletme bünyesinde, tüketicilere açık alkollü içki satılabilmesi için öncelikle işyeri açma ve çalışma ruhsatının, bu ruhsatın kesinleşmesi içinse açık alkollü içki satış belgesinin mevcudiyeti gerekir. Satış Yönetmeliği m. 4/1-a uyarınca açık alkollü içki satıcısı olarak adlandırılan kimseler; alkollü içkilerin, piyasaya arz ambalajını açarak mevzuata uygun şekilde nihai tüketiciye satışını ve sunumunu yapan, açık alkollü içki satış belgesini haiz gerçek veya tüzel kişileri ifade eder.

Nitekim İspirtolu İçkiler Kanunu m. 9 uyarınca da alkollü içki satmak isteyenlerin, satış belgesi almaları mecburiyeti olup bu belgenin alınabilmesi içinse işyeri açma ruhsatı veya turizm belgesi almaları zorunludur. Benzer bir

¹⁹ Her ne kadar TTK m. 26 ile ticaret siciline dair usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği düzenlenmişse de ticari işletme devrinin tescil ve ilanı ile ticaret sicil müdürünün diğer sicillere bildirim yükümlülüğününün TTK m. 11/3 ile değil, Yönetmelik ve Tebliğ ile düzenlenmesinin kanun tekniğine uygun olmadığına dair bkz. Gürbüz Usluel, s. 152.

²⁰ Umuma Açık Yerler ve İçkili Yerler ile Resmî veya Özel Öğretim Kurumları Arasındaki Uzaklıkların Belirlenmesine Dair Yönetmelik (Uzaklık Yönetmeliği) m. 4/1-f uyarınca içkili yer; kadehle ve açık olarak içki satılan, içilen ve içki servisi yapılan meyhane ve bar gibi umuma açık yerleri ifade eder.

düzenleme, Satış Yönetmeliği m. 5'te öngörülmüştür. Satış Yönetmeliği m. 5/1-d'ye göre açık alkollü içki satışı faaliyetinde bulunacak kişilerin, piyasaya arz ambalajı açılmak suretiyle açık alkollü içkilerin satışını ve sunumunu yapabilmek için açık alkollü içki satış belgesi almaları zorunludur. Satış Yönetmeliği m. 4/1-i'de söz konusu satış belgesi, işyerlerinde alkollü içkilerin satışı ve/veya sunumunun yapılabilmesi için Kurum veya yetkilendirilmiş merci tarafından verilecek izin belgesi olarak tanımlanmıştır. Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından hazırlanan Satış Yönetmeliği, 07.01.2011 tarihli ve 27808 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, idarenin genel düzenleyici işlemidir²¹. Bu Yönetmelik kapsamında verilen açık alkollü içki satış belgesi ise idarenin kolluk hizmeti kapsamında, izin usulü ile gerçekleştirilen bir işlemdir²².

Açık alkollü içki satış belgesi, 2017 yılına kadar Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK) tarafından verilmekteydi. Ancak, 24.12.2017 tarihli ve 30280 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 696 sayılı KHK'nın 81'inci maddesi ile TAPDK kapatılmıştır. 696 sayılı KHK m. 82 uyarınca ilgili mevzuatta TAPDK'ya yapılan atıflar; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını ifade etmekte olup söz konusu Bakanlığın adı, Tarım ve Orman Bakanlığı olarak değiştirilmiştir. Bu nedenle satış belgesi düzenleme yetkisi, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı merkez birim olan Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığına²³ aittir.

A. Açık Alkollü İçki Satış Belgesinin Alınması

Açık alkollü içki satış belgesinin alınabilmesi için söz konusu işyerinin, işyeri açma ve çalışma ruhsatını almaya uygun olması gerekir. İspirtolu İçkiler Kanunu m. 6/11 ile öncelikle alkollü içki satışı yapılamayacak yerler; *“meskûn mahaller ve konaklama yerleri hariç olmak üzere, otoyollardaki ve devlet karayollarındaki yapı ve tesisler; öğrenci yurtları, sağlık hizmeti verilen yerler; spor müsabakası yapılan stadyum ve kapalı spor salonları, her türlü eğitim ve öğretim kurumları, kahvehane, kiraathane, pastane, bezik ve briç salonları ile akaryakıt istasyonlarının mağaza ve lokantaları”* olarak belirlenmiştir. Sonrasında ise m. 9/2 uyarınca; Kanun kapsamındaki ürünlerin açık olarak satışının yapıldığı yerler ile örgün eğitim kurumları

²¹ Akyılmaz/Sezginer/Kaya, s. 389-392; Gözler, Cilt I, s. 770; Günday, s. 110.

²² Akyılmaz/Sezginer/Kaya, s. 634; Gözler, Cilt II, s. 562-563; Günday, s. 304-305.

²³ 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi m. 426, RG, T. 10.07.2018, S. 30474.

ve dershaneler, öğrenci yurtları ve ibadethaneler arasında kapıdan kapıya en az yüz metre mesafenin bulunmasının zorunlu olduğu öngörülmüştür. Ancak bu şart, turizm belgeli işletmeler için aranmaz²⁴. Nitekim Ruhsat Yönetmeliği m. 32/6'da da umuma açık yerler ile alkollü içkilerin açık olarak satışının yapıldığı yerlerin; örgün eğitim kurumları, özel öğretim kursları, yükseköğretim hariç öğrenci yurtları ile anaokullarından kapıdan kapıya en az yüz metre uzaklıkta bulunması zorunlu kılınmıştır²⁵. Özel eğitime muhtaç bireylerin devam ettikleri öğretim kurumları ile okullar dışındaki diğer özel öğretim kurumları bakımından bu zorunluluk aranmamaktayken, bahsi geçen işyerlerinin özel öğretim kurumlarıyla aynı binada bulunması mümkün değildir. Ruhsat Yönetmeliği m. 5 uyarınca umuma açık eğlence ve istirahat yerlerine ruhsat verilebilmesi için genel asayiş ve güvenlik yönünden yetkili kolluk kuvvetinin görüşünün alınmış olması, bu yerlerin patlayıcı, parlayıcı, yanıcı ve benzeri tehlikeli maddeler üretilen, satılan, kullanılan, depolanan yerler ile gaz dolmuş tesislerine mevzuatın öngördüğü uzaklıkta bulunması, yangına karşı gerekli önlemlerin alındığını gösteren itfaiye raporunun alınmış olması, m. 33'te belirlenen açılış kapanış saatlerine uyulması, m. 35'e göre sorumlu müdürün görevlendirilmesi ve m. 36 gereğince çalıştırılacak kişilere ilişkin esaslara uyulması, aynı zamanda EK-1, G başlığı altında aranan şartları sağlaması gerekir.

Açık alkollü içki satış belgesinin alınabilmesi için aranan en önemli şart, mesafe şartıdır. Mesafe şartı, Satış Yönetmeliği m. 10/5'te; *“Alkollü içkilerin perakende veya açık olarak satışının yapıldığı yerler ile örgün eğitim kurumları ve dershaneler, öğrenci yurtları ve ibadethaneler arasında kapıdan kapıya en az yüz metre mesafenin bulunması zorunludur. Mesafe şartı, satış belgesinin verildiği tarih itibarıyla aranır. Ancak 11/6/2013 tarihinden önce işyeri açma ve çalışma ruhsatı ve satış belgesi almış işletmeler için bu şart aranmaz. Bu işletme sahipleri işletmelerini birinci ve ikinci derece kan hısımlarına devredebilir. Mesafe şartı turizm belgeli işletmeler için uygulanmaz.”* şeklinde

²⁴ İspirtolu İçkiler Kanunu Geçici Madde 1/4: *“9 uncu maddenin ikinci fıkrası, bu maddenin yayımı tarihinden önce işyeri açma ruhsatı ve satış belgesi almış işletmeler için uygulanmaz (...).”*

²⁵ Ruhsat Yönetmeliği m. 32/7-8: *“Turizmin yoğun olduğu yörelerdeki okulların tatil olduğu dönemlerde yukarıda belirtilen işyerleri ile okullar arasında yüz metre şartı aranmaz. Sabit veya seyyar olarak kullanılan kara, deniz, hava ve her çeşit taşıma araçlarının umuma açık istirahat ve eğlence yeri olarak kullanılmasının istenmesi halinde, deniz araçları için bağlı olduğu veya bulunduğu liman başkanlığının, diğerleri için ilgili kurum ve kuruluşların uygun görüşü alınır.”* Aynı yönde bkz. Uzaklık Yönetmeliği m. 10.

hüküm altına alınmış²⁶ ve m. 12’de satış belgesi başvurusunda aranan belgeler arasında mesafe şartının sağlandığına dair belgenin mevcudiyeti aranmıştır. Satış Yönetmeliği m. 12/2-a, 5 uyarınca; “*Perakende veya açık olarak alkollü içki satışı yapmak üzere satış belgesi talep eden kişiler ile anılan faaliyetleri yürütmekte iken işyeri adresini değiştiren kişiler işyerlerinin örgün eğitim kurumları ve dersaneler ile öğrenci yurtları ve ibadethanelere en az yüz metre uzaklıkta bulunduğunu belgelemek zorundadır*”. 11.06.2013 tarihinden sonra faaliyet konusu açık alkollü içki satışı olarak ruhsatlandırılan işletmeler için kesinleşmemiş ruhsatın düzenlenmesinden itibaren 30 gün içerisinde açık alkollü içki satış belgesi başvurusunda bulunulması halinde mesafe şartının ilgili ruhsata işlenmesi veya ek bir yazıyla ibrazı gerekmez. İlgili Yönetmeliğin mesafe şartına ilişkin m. 10/5, c. son’daki düzenlemesinden farklı olarak m. 12/2-a, 5’e göre; 11.06.2013 tarihinden önce açık alkollü içki satışı yapmak üzere ruhsatlandırılmış olan işyerlerinin mesafe şartına uygunluğu, ruhsatı düzenleyen yetkili idare tarafından ruhsat üzerine işlenir veya ek bir yazıyla tespit edilir²⁷.

Satış Yönetmeliği m. 12/2’ye göre, mesafe şartının sağlandığının belgelendirilmesine ek olarak, gerçek kişiler adına yapılacak açık alkollü içki satış belgesi başvurusunda bulunması gereken belgeler; işyeri açma ve çalışma ruhsatı örneği, açık alkollü içki satışı yapacaklar için ise ilgili mevzuatı gereğince yetkili makamlardan alınacak açık alkollü içki satışına ilişkin ruhsat, turizm belgesi veya izin belgesi örneği, kayıtlı olduğu vergi dairesi adı ve vergi kimlik numarasının yazılı beyanı, belge bedelinin ödendiğine ilişkin banka dekontu örneğidir.

Bunlara ek olarak Satış Yönetmeliği m. 10’da açık alkollü içki satışı yapılan yerlere ilişkin genel esaslar belirlenmiştir. Söz konusu düzenleme, esasen açık alkollü içki satışı yapılamayacak yerlere ilişkindir. Bahsi geçen düzenlemeye göre; açık alkollü içki satış belgesi bulunmayan perakende

²⁶ Aynı yönde bkz. Uzaklık Yönetmeliği m. 5.

²⁷ Satış Yönetmeliği m. 12/5: “(...) *Satış belgesi verildikten sonra işyerinin yüz metre yakınında örgün eğitim kurumu, dersane, öğrenci yurdu veya ibadethanenin faaliyete geçmesi, satış belgesinin geçerliliğini sona erdirmez*”. Uzaklık Yönetmeliği m. 8: “*Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyette bulunmak üzere ruhsat verilen umuma açık yerler ile içkili yerlerin ve öğretim kurumlarının kazanılmış hakları saklıdır*”. Ancak Uzaklık Yönetmeliği m. 9/1 uyarınca; “*Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ruhsat verilen umuma açık yerler ile içkili yerlerin devredilmesi hâlinde kazanılmış hakları sona erer. Ancak umuma açık yerler ile içkili yerlere ait ruhsat sahiplerinin iş yerini; eşlerine, çocuklarına veya yasal mirasçılarına devri hâlinde işletme hakkı korunur (...)*”.

satış yapılan işyerlerinde²⁸, meskûn mahaller ve konaklama yerleri hariç olmak üzere, otoyollardaki ve devlet karayollarındaki yapı ve tesislerde, öğrenci yurtlarında, münhasıran bu hizmet için kullanılan yapılarda, yapıların eklentileri ve bahçelerinde, yurt yerleşke sınırları içinde, sağlık hizmeti verilen yerlerde, münhasıran bu hizmet için kullanılan yapılarda, yapıların eklentileri ve bahçelerinde, bu kapsamda yerleşke içinde faaliyet gösteriyorlar ise yerleşke sınırları içinde, spor müsabakası yapılan stadyum ve kapalı spor salonlarında, her türlü eğitim ve öğretim kurumlarında, münhasıran bu hizmet için kullanılan yapılarda, yapıların eklentileri ve bahçelerinde, bu kapsamda yerleşke içinde faaliyet gösteriyorlar ise yerleşke sınırları içinde ve kahvehane, kıraathane, pastane, bezik ve briç salonları ile akaryakıt istasyonlarında açık alkollü içki satışı yapılması mümkün değildir. Buna ek olarak; açık alkollü içki satış belgesine sahip olan işyerlerinde, tesis sınırları dışında tüketilmek üzere alkollü içki satışı yapılamaz. Bu bağlamda ilgili satış belgesine dair aranan temel kriterin, belge sahibine ilişkin şahsi özelliklerden ziyade, mekân ve mesafe üzerinden belirlendiği görülür.

B. Açık Alkollü İçki Satış Belgesinin Devri

İspirtolu İçkiler Kanunu m. 35 uyarınca; alkollü içki fabrika, imalathane, imlahane ve ticarethaneleriyle bu gibi yerleri işletmek hakkı, yetkili idareden izin alınmaksızın başkasına devredilemez. Buna karşılık Geçici Madde 1/4 gereğince; geçici maddenin yayımı tarihinden önce iş yeri açma ruhsatı ve satış belgesi almış ve Kanunun 9/2 maddesinde aranan mesafe şartının uygulanmayacağı işletme sahipleri, işletmelerini birinci ve ikinci derece kan hısımlarına devredebilir. Ayrıca Ruhsat Yönetmeliği m. 8/1'e göre, halihazırda işyeri açma ve çalışma ruhsatına sahip bir işyerinin; faaliyet konusu, alanı ve adresinin değişmemesi şartıyla devredilmesi halinde devralan işletmeci adına, mevcut dosyadaki bilgi ve belgeler esas alınarak tekrar bir ruhsat düzenlenir. İlgili madde kapsamında devralan adına düzenlenen ruhsat bakımından, yeniden bir belgelendirme veya incelemeden söz edilmemekte olup mevcut ruhsata ilişkin dosyadaki bilgi ve belgeler üzerinden bir inceleme yapıldığı görülür. Önüne gelen bir uyuşmazlıkta İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 6. İdare Dava Dairesi; halihazırda işyeri açma ve çalışma ruhsatına sahip bir işyerinin, Ruhsat Yönetmeliği m. 8'e uygun olarak faaliyet konusu ve adresi değişmeksizin devri halinde devralana, açık alkollü içki satış

²⁸ Satış Yönetmeliği m. 4/1-h uyarınca perakende satıcı; *“Tütün mamulleri ve/veya alkollü içkilerin, nihai tüketicie piyasaya arz ambalajında satışını yapan, perakende satış belgesini haiz gerçek veya tüzel kişiyi”* ifade eder.

belgesinin yokluğu nedeniyle içkili kafeterya ruhsatı verilmemesine ilişkin idari işlemin hukuka aykırı olduğuna karar vermiştir²⁹. Somut olayda; devralan ile devreden arasında kurulan sözleşme ile içkili kafeterya, aynı adreste ve konuda faaliyeti devam etmek suretiyle devredilmiştir. Devralanın, işyeri açma ve çalışma ruhsatının kendi adına devrinin yapılması için ilgili belediyeye yaptığı başvuru ise devredene ait açık alkollü içki satış belgesinin süresinde yenilenmemesi nedeniyle mevcut olmadığı ve bu durumda söz konusu işyeri için içkili kafeterya ruhsatının düzenlenmesinin mümkün olmadığından bahisle reddedilmiştir. İstinaf sonucu önüne gelen uyuşmazlıkta İstanbul BİM 6. İDD isabetli olarak; işyeri açma ve çalışma ruhsatının alınabilmesi için alkollü içki satış belgesinin mevcudiyetinin ön şart olmadığına, Ruhsat Yönetmeliği m. 8 uyarınca aynı konu ve yerde faaliyet göstermek kaydıyla işyerinin devri halinde mevcut ruhsatın, devralan adına yeniden düzenlenmesi gerektiğine hükmetmiştir.

Ruhsat Yönetmeliği m. 8/6'ya göre ise *“işyeri sahibinin ölümü halinde, yeni ruhsat düzenlenmeksizin kanuni mirasçıları adına eski ruhsatın intibakı yapılır”*. Aynı maddenin 7'nci fıkrası uyarınca ruhsatın intibakı için mirasçılar bakımından altı ay, diğer hallerde en geç üç ay içinde yetkili idareye müracaat edilmesi zorunludur.

Satış Yönetmeliği m. 14/4'te ise satış belgesinin devredilemeyeceği açıkça hüküm altına alınmıştır³⁰. İlgili fıkranın devamında, satış belgesine sahip olan kimsenin ölmesi ve mirasçılarının işyerinin faaliyetlerine devam etmek istemesi halinde, ölüm tarihinden itibaren 90 gün içerisinde yapılacak başvuru ile satış belgesinin mirasçılara intibakının yapılacağı düzenlenmekteydi. Ancak Danıştay 13. Dairesinin kararı³¹ ile söz konusu düzenleme iptal edilmiştir. İlgili kararda; Ruhsat Yönetmeliği m. 8/7'deki işyeri açma ve çalışma ruhsatının mirasçılara intibakına dair 6 aylık başvuru süresi ile Satış

²⁹ İstanbul BİM, 6. İDD., T. 16.03.2017, E. 2017/16, K. 2017/72, (www.kazanci.com.tr, Erişim Tarihi: 02.02.2026).

³⁰ Satış Yönetmeliği m. 29 ile yürürlükten kaldırılan önceki Yönetmelik m. 18'de de satış belgesinin fiili satıcılar adına düzenlendiği ve bir başkasına devredilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca Satış Yönetmeliği m. 13/8 uyarınca; tüzel kişi adına düzenlenen bir satış belgesinin mevcudiyeti ve bu belgeyi haiz tüzel kişinin, bir başka tüzel kişi ile birleşerek yeni bir tüzel kişilik oluşturması veya satış belgesi olmayan bir başka tüzel kişi tarafından devralınması hallerinde de yeni veya devralan tüzel kişilik adına yeniden satış belgesi alınması zorunludur.

³¹ D. 13. D., T. 29.04.2025, E. 2022/188, K. 2025/1773, (https://karararama.danistay.gov.tr, Erişim Tarihi: 30.01.2026).

Yönetmeliği m. 14/4'teki 90 günlük süre bakımından birbirlerine uygunluk olmadığı, ruhsat ve satış belgesi hak sahipliğinin de bir malvarlığı hakkı olarak mirasa dahil olduğu, bu nedenle bu devri sınırlayacak bir düzenlemenin ancak kanunla getirilebileceği, İspirtolu İçkiler Kanunu ve diğer Kanunlarda ise bu yönde bir sınırlama olmadığından bahisle Satış Yönetmeliği m. 14/4'te yer alan ilgili cümlenin iptaline hükmedilmiştir. İptal edilen cümle yerine yeni bir düzenleme yapılmamış olup bu haliyle Satış Yönetmeliği, satış belgesi sahibinin ölümü halinde söz konusu belgenin mirasçılara intibakında süre bakımından herhangi bir hüküm içermemektedir. İlgili düzenlemenin devamında ise mirasçıların faaliyete devam etmek istememeleri halinde belirli bir süre içerisinde işyerindeki ürünlerin tasfiye edilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Her ne kadar Satış Yönetmeliği m. 14/4 ile satış belgesinin devredilemeyeceği öngörülmüşse de Yönetmelik m. 10/5'te, 11.06.2013'ten önce işyeri açma ve çalışma ruhsatı ve satış belgesi almış olan ve mesafe şartı aranmayan işletmelerin, işletme sahiplerinin birinci ve ikinci derece kan hısımlarına devredilebileceği düzenlenmiştir.

Bahsi geçen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, İspirtolu İçkiler Kanunu uyarınca belli işlemlerin yapılması halinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı bakımından devir için bir sınırlama getirilmezken Satış Yönetmeliği ile açık alkollü içki satış belgesinin devrinin yasaklandığı; ancak kan hısımları arasında veya miras yoluyla devir halinde belgenin devrinin mümkün kılındığı görülür.

IV. TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ KAPSAMINDA AÇIK ALKOLLÜ İÇKİ SATIŞ BELGESİNİN DEVREDİLEBİLİRLİĞİ

TTK m. 11/3 uyarınca bir ticari işletmenin, örneğin bir barın, aksi öngörülmedikçe tüm malvarlığı unsurları ile bir bütün olarak devredileceği öngörülmüş olmakla birlikte, Satış Yönetmeliği m. 14/4 uyarınca açık alkollü içki satış belgesinin devri yasaklanmıştır.

TTK'nın ticari işletme devrine ilişkin 11/3 maddesi, önceki tarihli bir genel hükümdür. Buna karşılık Satış Yönetmeliği m. 14/4 ise sonraki tarihli bir özel hükümdür. Satış belgesinin devir yasağına ilişkin dayanak olan Satış Yönetmeliği, her ne kadar 2013 tarihinde yürürlüğe girmiş ve bu nedenle 2012 tarihinde yürürlüğe giren TTK'ya göre yeni tarihli bir düzenleme olsa da bir önceki Satış Yönetmeliği m. 18'de de satış belgesinin devrinin yasaklandığı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu durumda, aynı konuya ilişkin farklı tarihlerde yürürlüğe girmiş iki hukuk normu arasında hangisinin

uygulanacağıının belirlenmesi gerekir. İki hukuk normunun çelişmesi halinde uygulanacak normun tespiti için farklı esaslar söz konusu olup bunlardan biri zaman bakımından uygulamadır. Zaman bakımından uygulama kapsamında; farklı tarihlerde yürürlüğe giren iki hukuk normu aynı seviyede ise sonraki hükmün önceki hükme üstün olacağı, farklı seviyede ise üst kuralın alt kuraldan üstün olacağı kabul edilir. Nitekim normlar hiyerarşisi sisteminde alt kuralın, üst kurala aykırı olması mümkün değildir. Bu nedenlerle devir bakımından; Satış Yönetmeliğinin dayanak kanunu olan İspirtolu İçkiler Kanunu bir kanun olup normlar hiyerarşisi kapsamında bir üst kural, Satış Yönetmeliği ise bir yönetmelik olarak kanuna aykırı olamayacak bir alt kuraldır. İspirtolu İçkiler Kanunu m. 35, alkollü içki ticarethanelerinin işletme hakkının devrini yasaklamamış, yalnızca yetkili idareden izin alınması şartını getirmiş olup işletmenin bir bütün olarak devrine ilişkin ise herhangi bir düzenleme içermez. TTK m. 11/3'te düzenlenen; bir ticari işletmenin, aksi öngörülmedikçe bir bütün olarak devredileceğine ilişkin hüküm de işletme devrine ilişkin bir üst kuraldır³². Kanunda öngörülen bir üst kurala aykırı olarak, Satış Yönetmeliği m. 14/4'te açık alkollü içki satış belgesinin devredilemeyeceğine ilişkin bir alt kuralın getirilmesi ise mümkün değildir³³.

Bir an için Satış Yönetmeliği m. 14/4 ile getirilen satış belgesinin devredilmesine ilişkin yasağın, ticari işletme devri olmaksızın yalnızca ilgili belgenin devrini yasakladığı düşünülse dahi, söz konusu yasağın Yönetmelik hükmü ile getirilmesi mümkün değildir. Zira Anayasa m. 35/2 uyarınca bir kimsenin sahip olduğu mülkiyet ve miras haklarına ilişkin sınırlamalar ancak bir kanunla ve kamu yararı amacıyla yapılabilir³⁴. İşyeri açma ve çalışma

³² İspirtolu İçkiler Kanunu 1942 yürürlük tarihli bir özel kanun, TTK ise 2012 yürürlük tarihli bir genel kanundur. Ancak İspirtolu İçkiler Kanunu'nda yalnızca işletme hakkının devrinden söz edilmektedir. İşletme hakkının devri ile ticari işletmenin devri arasındaki fark için ayrıca bkz. Ayanoğlu, s. 4-5; Tekinsoy/Mısır, s. 1664.

³³ Benzer şekilde maden hakkının devri, Maden Kanunu m. 5'te düzenlenmiş olup anılan Kanun m. 7 uyarınca maden hakkında yapılacak her türlü sınırlama ancak kanun ile getirilebilir. 2012/15 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nden hareketle Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından, her türlü maden arama ve işletme ruhsatlarının devrinde Başbakanlık izninin aranacağına dair karar alınmıştır. Maden hakkında yapılacak her türlü sınırlamanın ancak kanun ile düzenlenebileceği göz önünde bulundurulduğunda Genelge ile yapılan bu kısıtlama kanuna aykırıdır; Çiğşar, s. 97. İlgili Genelgeyi yürürlükten kaldıran 2018/8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesinin de Maden Kanunu kapsamındaki maden ruhsat ve izin süreçlerine uygulanmaması gerektiği ve bu bakımından kanuna aykırı olduğuna ilişkin bkz. Topaloğlu, s. 35-36.

³⁴ Mülkiyet hakkı, temel hak ve özgürlüklerden biri olup Anayasa m. 13 uyarınca bir temel hak ve özgürlük, "özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir."

ruhsatı ile açık alkollü içki satış belgesinin mevcudiyetinin, açık alkollü içki satışı yapılan yerler bakımından sahibi adına bir mülkiyet hakkı³⁵ yarattığı göz önünde bulundurulduğunda bu hak üzerinde devir suretiyle yapılacak tasarrufun sınırlanması da yalnızca bir kanunla olabilir. İspirtolu İçkiler Kanunu'nda, bir bütün olarak işletmenin veya açık alkollü içki satış belgesinin devredilmesine ilişkin herhangi bir düzenleme mevcut olmayıp m. 35 ile yetkili idarenin izni dahilinde işletme hakkının devri mümkündür. Ayrıca, açık alkollü içki satış belgesinin alınabilmesi için ön şart olan işyeri açma ve çalışma ruhsatının devri de Ruhsat Yönetmeliği m. 8 uyarınca sınırlandırılmamıştır. Anayasa m. 13 uyarınca temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabilmesi, idarenin hiçbir surette bunlara ilişkin bir sınırlama yapamayacağı anlamına gelmiyor olup kanuna dayanmak kaydıyla idare tarafından da sınırlama yapılabilir. Ancak kanuna dayanmaksızın veya kanunun öngörmediği bir sınırlamanın idari işlemle getirilmesi mümkün değildir³⁶. Bu durumda, kanunun devre ilişkin herhangi bir sınırlama getirmediği bir mülkiyet hakkı olan açık alkollü içki satış belgesinin devrinin, alt kural olan Yönetmelik hükmü ile yasaklanması da hukuka aykırıdır³⁷.

³⁵ “Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, işyeri açma ve çalışma ruhsatının düzenlenmesi için gerekli hukuki prosedürlerin yerine getirilmesi neticesinde başvuru şirketine verilen ruhsat kapsamında belirtilen tarihler arasında iki yıldan fazla bir süre ticari faaliyette bulunmuştur. Bu durumda müşteri çevresi ve ticari itibar sağladığı açık olan işyeri açma ve çalışma ruhsatının, başvuru şirkete yönünden ekonomik bir değerinin olduğu ve bu ekonomik değer mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği hususunda tereddüt bulunmamaktadır.”, AYM, T. 28.11.2018, B. No 2015/12306, Çağdaş Petrol Ürünleri Pazarlama Otomotiv Tic. ve Tur. Ltd. Şti. Başvurusu, 41, (<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2015/12306>, Erişim Tarihi: 02.02.2026).

³⁶ Gözler, Cilt II, s. 581; Günday, s. 310.

³⁷ Nitekim Anayasa Mahkemesi, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu m. 26 uyarınca düzenlenen koleksiyon izin belgesinin iptali ve Korunması Gerekli Kültür ve Tabiat Varlıkları Koleksiyonculuğu ve Denetimi Hakkında Yönetmelik uyarınca koleksiyonda bulunan eserlerin müzeye devredilmesine ilişkin önüne gelen bireysel başvuruya dair kararında; “Başvurucunun koleksiyonculuk izin belgesinin kamu makamlarınca iptal edilmesi, anılan Yönetmelik hükümlerine göre koleksiyonunun müzeye devredilmesi sonucuna yol açmaktadır. Dolayısıyla söz konusu izin belgesinin iptalinin -sonuçları itibarıyla- mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği açıktır.” ve “Başvuru konusu olayda derece mahkemelerinin de işaret ettiği üzere anılan Yönetmelik’in olay tarihi itibarıyla yürürlükte olan izin belgesinin iptaline ve sonuçlarına ilişkin ek 1. maddesi uyarınca idari işlem tesis edilmiştir. Belirtilen düzenleyici işlemin ise tek başına müdahalenin kanuniliği unsurunu sağlamayacağı kuşkusuzdur. Hâlbuki Anayasa’nın 35. maddesinde bir temel hak ve hürriyet olarak düzenlenen mülkiyet hakkının en temel güvencelerinden biri olan müdahalenin kanuna dayalı olması ölçütü, bireyleri kamu makamlarının keyfi ve öngörülemez müdahalelerinden korumayı amaçlamaktadır. Somut olay bakımından ise mülkiyet hakkına müdahaleye yol açan izin belgesinin iptali ile buna bağlı olarak sonuçları kanunla düzenlenmemiş olup öngörülebilir biçimde

Açık alkollü içki satış belgesinin devrine ilişkin yasaklamanın amacının kamu yararı³⁸ olduğu ileri sürülse dahi, bu sınırlamanın münhasıran bir kanun hükmü ile yapılabileceği gözden kaçırılmamalıdır. Zira Satış Yönetmeliği, idarenin genel düzenleyici işlemidir. Bir idari işlemin hukuka uygun kabul edilebilmesi için aranan temel unsurlardan biri olan yetki, ancak Anayasa, Kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinden doğar³⁹. İdari işlemin yetki unsuru; yer, zaman, kişi ve konu bakımından idarenin yetkili olmasını ifade etmekte olup konu bakımından yetki ise idari işlemin konusunun, ilgili işlemi gerçekleştiren idarenin yetkisinde olup olmadığına ilişkindir⁴⁰. Anayasa m. 13 uyarınca temel hak ve özgürlükler, yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Nitekim idarenin, yasama veya yargı organının yetkili olduğu bir konuda işlem gerçekleştirmesi halinde söz konusu idari işlem, fonksiyon gaspına neden olur⁴¹.

Kaldı ki; açık alkollü içki satış belgesinin alınabilmesi için ilgili düzenlemelerde aranan şartlar incelendiğinde söz konusu şartların, belge sahibi kimsenin kişisel özelliklerine ilişkin olmadığı da görülür. İlgili düzenlemelerde aranan en önemli şart, açık alkollü içki satışı yapılacak işyerinin belirli yerlere olan mesafesi olup bunun dışında aranan şartlar, işyerinin kendisine özgü mekânsal ve fiziksel şartlardır. İlgili düzenlemelerin aradığı tüm şartları taşıyan bir işyerini işleten gerçek kişinin aldığı satış

de uygulanmadığı dikkate alındığında belirtilen güvencenin sağlanmadığı sonucuna varılmıştır. Buna göre mevcut hâliyle 2863 sayılı Kanun'un somut olay bağlamında uygulanması suretiyle başvurunun mülkiyet hakkına yapılan müdahale Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerinde öngörülen kanunilik ölçütünü karşılamamaktadır." tespitleriyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır, AYM, T. 10.01.2019, B. No 2015/3742, Cevdet Timur Başvurusu, 59 ve 79, (<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2015/3742>, Erişim Tarihi: 02.02.2026). Aynı yönde DİDDGK, T. 28.01.2021, E. 2020/1643, K. 2021/130, (www.kazanci.com.tr, Erişim Tarihi: 02.02.2026).

³⁸ Anayasa m. 13 uyarınca temel hak ve özgürlüklerin, ilgili maddelerde belirtilen sebeplere bağlı olarak sınırlanabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına ilişkin m. 35'te ise bu sebep, kamu yararı olarak belirtilmiştir. İdarenin kolluk eylem ve işlemleri, ancak kamu düzeni sebebiyle temel hak ve özgürlüklere sınırlama getirebileceğinden ve Anayasa m. 35'te kamu düzeni sebebi yer almadığından kolluk eylem ve işlemi ile temel hak ve özgürlüklere sınırlama getirilmesinin Anayasaya aykırı olacağı ve bu düzenlemenin zararlarına ilişkin bkz. Gözler, Cilt II, s. 582-584.

³⁹ Akyılmaz/Sezginer/Kaya, s. 403, 405; Gözler, Cilt I, s. 845-847; Günday, s. 134.

⁴⁰ Akyılmaz/Sezginer/Kaya, s. 407, 413; Gözler, Cilt I, s. 902, 909; Günday, s. 135-136.

⁴¹ Akyılmaz/Sezginer/Kaya, s. 420. İdarenin, kanunla kendisine yetki verilmeksizin temel hak ve özgürlüklere yönelik müdahalesi fonksiyon gaspına neden olur, Gözler, Cilt I, s. 918; Günday, s. 310.

belgesinin, ticari işletmenin devri ile üçüncü kişiye devredilmesi halinde, açık alkollü içki satış belgesinin alınması için gereken şartlarda herhangi bir eksiklik veya değişiklik söz konusu olmayacaktır. Son olarak; açık alkollü içki satış belgesi sahibinin ölümü halinde satış belgesinin mirasçılara intibak edeceği ve 11.06.2013'ten önce işyeri açma ve çalışma ruhsatı ve satış belgesi almış olan ve mesafe şartı aranmayan işletmelerin, işletme sahiplerinin birinci ve ikinci derece kan hısımlarına devredilebileceği de gözden kaçırılmamalıdır. 2013'te yapılan değişiklik ile satış belgesinin temini için aranan şartlar ağırlaştırılmış olmakla birlikte; değişiklik yapılan şartlar da ilgili işletmelerin mekânsal ve fiziki şartlarına yöneliktir.

Gerçek kişi tarafından işletilen ve açık alkollü içki satışı yapılan restoran, meyhane, bar, gazino gibi yerler; TTK m. 11/1'e göre ticari işletmenin varlığı için aranan şartları taşıyan birer ticari işletmedir. Bu işletmelerin malvarlığı ise maddi ve gayri maddi mallar olmak üzere birçok farklı unsurdan oluşur. Bu unsurlardan biri de ticari işletmeyi işleten gerçek kişinin almış olduğu açık alkollü içki satış belgesidir. Zira bu unsur, ilgili ticari işletmelerin faaliyetinin ana konusunu oluşturan alkol satışı bakımından aranan ön şarttır.

Ticari işletme devri ise devir sözleşmesinde aksi öngörülmedikçe, ticari işletmenin malvarlığına dahil tüm unsurların bir bütün olarak ve münferit unsurlar için yapılması zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın devredilmesidir. Buna göre; gerçek kişi tarafından işletilen ve açık alkollü içki satışı yapılan bir ticari işletmenin devri halinde söz konusu işletmeye dahil tüm malvarlığı unsurları bir bütün olarak devralana geçer. Hak sahibi bakımından bir kullanım hakkı yaratan her türlü ruhsat ve izin belgesi, malvarlığı unsurları arasında sayıldığından; açık alkollü içki satışı yapılan bir ticari işletmenin devri halinde, bu işyerinin açılması ve çalıştırılması için gereken ruhsat ve faaliyet alanına özgü olarak ayrıca edinilmesi gereken açık alkollü içki satış belgesi de devrin kapsamı içerisinde kalır. Ticari işletme devrinde asgari olarak bulunması gereken unsurlara ilişkin bir sınırlama yapılmamış olup her türlü unsurun, sözleşmeye açıkça yazılmak kaydıyla ticari işletme devrinin dışında bırakılması mümkündür. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, devrin kapsamı içerisinde kalan unsurlarla ticari işletmenin faaliyetini devam ettirebiliyor olmasıdır. Bu husus, açık alkollü içki satışı yapılan ticari işletmeler bakımından değerlendirildiğinde; örneğin gerçek kişi tarafından işletilen bar, meyhane gibi yerlerin, açık alkollü içki satış belgesinin yokluğu halinde faaliyete devam edemeyeceği açıktır. Zira söz konusu yerlerin faaliyet konusu esas olarak bir yemek hizmeti vermek

değil; tüketicilere açık alkollü içki satışı yapmaktır⁴². Bu satışın yapılabilmesi için gerekli olan satış belgesinin mevcut olmaması halinde ise ilgili işletmenin aynı faaliyeti sürdürmesi mümkün değildir⁴³. Bu nedenlerle, söz konusu satış belgesinin devrin kapsamı dışında bırakılması halinde ticari işletmenin faaliyetini sürdürmesinden söz edilemeyecek olup bu belgenin devrin kapsamı dışında bırakılması mümkün olmamalıdır.

SONUÇ

Ticari işletme devrine ilişkin sözleşmenin içeriği, ancak devrin kapsamı içerisinde bırakılan unsurlarla işletmenin faaliyetine devam etmesi mümkün olduğu ölçüde, sözleşme serbestisi çerçevesinde belirlenir. Nitekim kanun koyucu, ticari işletme devrine ilişkin düzenlemelerde, devirde bulunması gereken asgari unsurlara ilişkin herhangi bir sınırlama yapmamış ve her türlü unsurun, işletmenin faaliyetinin devamına engel olmadığı müddetçe, devrin kapsamı dışında bırakılabileceğini öngörmüştür. TTK m. 11/3 uyarınca ticari işletme bir bütün olarak devredildiğinden, aksi öngörülmedikçe işletme malvarlığına dahil tüm unsurlar da devre dahildir. Açık alkollü içki satışı yapılan restoran, meyhane, bar, gazino gibi yerler bakımından söz konusu malvarlığı unsurlarından belki de en önemlisini açık alkollü içki satış belgesi oluşturur. Zira bu belge olmaksızın, ilgili yerlerde tüketicilere alkol satışı yapılması mümkün değildir.

Ancak açık alkollü içki satış belgesine ilişkin hukuki düzenlemeler incelendiğinde, Satış Yönetmeliği m. 14/4 uyarınca ilgili belgenin devrinin yasaklandığı görülür. Her ne kadar alkol tüketiminin denetlenmesi bakımından söz konusu belgenin devrinin yasaklanmasında kamu yararı olacağı ileri sürülebilecekse de satış belgesinin alınması için aranan şartlar göz önünde bulundurulduğunda, belge sahibi gerçek kişinin şahsi özelliklerinin satış belgesinin temininde önem arz etmediği açıktır. Bu durumda, açık alkollü içki satışının yapıldığı işyeri değişmedikçe, satış belgesinin alınması sırasında

⁴² “(...) olayda aynı statüde bulunmayan içkili ve içkisiz yerler bakımından farklı kuralların konulduğu anlaşıldığından ve bu tür yerlerin aynı nitelikteki işyerleri olmaması nedeniyle (...)”, D. 8. D., T. 29.03.2013, E. 2010/8660, K. 2013/2616, (www.kazanci.com.tr, Erişim Tarihi: 02.02.2026).

⁴³ Nitekim işyerinin devrinden söz edebilmek için ekonomik birliğin devri gerekmekte olup bu devrin sağlanıp sağlanmadığı bakımından en önemli kistaslardan biri; devralanın, işyerinin faaliyetlerine aynı veya benzer şekilde, uzun süreli bir kesinti olmaksızın devam ediyor olmasıdır. Bkz. YHGK, T. 01.02.2023, E. 2022/43, K. 2023/17; T. 01.02.2023, E. 2022/27, K. 2023/16; T. 03.06.2020, E. 2016/22-1990, K. 2020/339, (www.kazanci.com.tr, Erişim Tarihi: 02.02.2026).

aranan şartlarda da bir değişiklik olmayacaktır. Kaldı ki, açık alkollü içki satışı yapılan yerlerin veya bunun için aranan satış belgesinin devrine ilişkin Satış Yönetmeliğinin dayanağı olan İspirtolu İçkiler Kanunu'nda da herhangi bir sınırlama yoktur. Anayasa m. 35 uyarınca, münhasıran kanunla yapılabilecek olan mülkiyet hakkına ilişkin bir sınırlamanın Satış Yönetmeliği ile getirilmiş olması da açıkça hukuka aykırıdır.

TTK m. 11/3 uyarınca ticari işletmenin bir bütün halinde devredileceği ve devrin kapsamının belirlenmesinde esas alınanın, işletmenin faaliyetine devam edebilecek nitelikteki unsurların devrin kapsamı içerisinde bırakılması gerektiği de dikkat alındığında; Satış Yönetmeliği m. 14/4'te açık alkollü içki satış belgesinin devrinin yasaklanmasından hareketle ilgili satış belgesinin, ticari işletme devrinin kapsamı dışında bırakılması mümkün olmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Akay, M. Hasanali, “Ticari İşletme Devrinde Güncel Sorunlar (6102 sayılı TTK m. 11/3 kapsamında)”, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2014, C. 1, S. 1, s. 163-178.
- Akyılmaz, Bahtiyar/Sezginer, Murat/Kaya, Cemil, Türk İdare Hukuku, 16. Baskı, Seçkin, Ankara 2023.
- Arkan, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 28. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2022.
- Ayanoğlu, Taner, “İşletme Hakkı Devir Sözleşmeleri”, İÜHFM, 2007, C. LXV, S. L, s. 3-38.
- Aydın, Sema/Kaplan, Hasan Ali/Şen Kalyon, Arzu, “Ticari İşletme Devri ve Devrin Hukuki Sonuçları”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013, C. XVII, S. 1-2, s. 229-260.
- Ayhan, Rıza/Çağlar, Hayrettin/Özdamar, Mehmet, Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 16. Baskı, Yetkin, Ankara 2024.
- Bahtiyar, Mehmet, “Yeni Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu’nun Ticari İşletmenin Devri Konusunda Getirdikleri”, Legal Hukuk Dergisi, 2011, S. 106, s. 3889-3910.
- Bağcı, Ömer, “Ticari İşletmenin Devri İşleminin Ticaret Siciline Tescilinin Kurucu veya Açıklayıcı Olup Olmadığı Hususunda Düşünceler”, Banka ve Finans Hukuku Dergisi, 2016, C. 5, S. 17, s. 133-140.
- Bozer, Ali/Göle, Celal, Ticari İşletme Hukuku, 8. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2023.
- Bozkurt, Tamer, Ticari İşletme Hukuku, 5. Baskı, Yetkin, Ankara 2023.
- Çelikboya, Kerem, Ticari İşletmenin Devri, On İki Levha, İstanbul 2017.
- Çığışar, Melis Gizem, “Maden Haklarının Devri ve Şirketlere Sermaye Olarak Konulması”, REGESTA, 2019, C. 4, S. 1, s. 89-112.
- Çınar, Gökhan, Ticari İşletme Devri, Seçkin, Ankara 2024.
- Demir, Koray, “Ticari İşletmenin Devrinde Yeni Dönem: Eski ve Yeni Sorunlar”, İÜHFM, 2013, C. LXXI, S. 2, s. 103-120.

- Erdem,ERCÜMENT, “Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Ticari İşletmenin Devri”, Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, 2013, C. 8, S. Özel Sayı, s. 987-1017.
- Gözler, Kemal, İdare Hukuku, Cilt I, 3. Baskı, Ekin, Bursa 2019. (Cilt I).
- Gözler, Kemal, İdare Hukuku, Cilt II, 3. Baskı, Ekin, Bursa 2019. (Cilt II).
- Günday, Metin, İdare Hukuku, 10. Baskı, İmaj, Ankara 2013.
- Gürbüz Usluel, Aslı E., “Ticari İşletmelerin Devri, Yapısal Değişiklik ve Ticaret Şirketlerine Aynı Sermaye Getirilmesi İşlemlerinde, Ticaret Sicili Müdürünün Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sonuçları”, İÜHFİM, 2013, C. LXXI, S. 2, s. 145-164.
- Kahraman, Zafer, “Ticari İşletmenin Devrinde Aktif ve Pasiflerin İntikali”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016, C. 11, S. 145, s. 587-630.
- Kayhan, Şaban, Ticari İşletme Hukuku, 8. Baskı, Seçkin, Ankara 2025.
- Poroy, Reha/Yasaman, Hamdi, Ticari İşletme Hukuku, 21. Baskı, Seçkin, Ankara 2025.
- Şener, Oruç Hami, Ticari İşletme Hukuku, 2. Baskı, Seçkin, Ankara 2020.
- Tekinalp, Ünal, “Türk Ticaret Hukukunu Ticari İşletme Bağlamında Yeniden Düşünmek”, BATİDER, 2008, C. 24, S. 3, s. 5-16.
- Tekinsoy, M. Ayhan/Mısır, Mustafa Bayram, “İşletme Hakkı Devir Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Yargısal Çözümüne İlişkin Eleştirel Bir Yaklaşım”, AÜHFİM, 2022, C. 71, S. 4, s. 1653-1690.
- Topaloğlu, Mustafa, “Madencilik İzinleriyle İlgili Cumhurbaşkanlığı Genelgesi Uygulaması”, YMGV Sektör Maden Dergisi, 2018, S. 69, s. 34-36.
- Ülgen, Hüseyin/Helvacı, Mehmet/Kaya, Arslan/Nomer Ertan, N. Füsün, Ticari İşletme Hukuku, 6. Bası, Vedat, İstanbul 2019.

1. Finansal Destek Beyanı | Financial Support Statement

Bu çalışma herhangi bir finansal destek almadan gerçekleştirilmiştir. | This research received no financial support.

2. Çıkar Çatışması Beyanı | Conflict of Interest Statement

Yazar, çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir. | The author declare no conflict of interest.

3. Etik Kurul Onayı | Ethics Committee Approval

Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir. | Ethics committee approval was not required for this study.

4. Yazar Katkı Beyanı | Author Contributions

Bu makale yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır. | This article was solely authored by the writer.

5. Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı | Research and Publication Ethics Statement

Yazar, çalışmada akademik etik kurallara uyulduğunu ve herhangi bir etik ihlal bulunmadığını beyan etmektedir. | The author declare that all ethical guidelines for research and publication have been followed and that no violations have occurred.

6. İntihal Taraması ve Hakemlik Süreci | Plagiarism and Peer Review Statement

Makale, intihal programıyla taranmış ve çift kör hakemlik sürecinden geçmiştir. | This article was screened by plagiarism detection software and evaluated through a double-blind peer-review process.